# La xarxa internacional d'Educació Popular: la seua proposta i contribució

**Jim Crowther** (Universitat d'Edimburg, Escòcia, Regne Unit) [1]

**Traducció de Marina Aparicio**

La 'Popular Education Network (PEN)', on l'autor és coordinador i un dels membres fundadors, va ser creada en 1997. Aquesta és una xarxa de contactes entre professors universitaris i investigadors que comparteixen essencialment una visió radical i socialista sobre el significat i la raó de ser del seu treball. La xarxa va ser creada després d'una sèrie de discussions entre un petit grup d'educadors d'adults a l'àmbit universitari del Regne Unit i companys de la Universitat de Barcelona (Martin *et al*, 1999). Una de les principals raons de la Xarxa és la de defendre els marges per a una acció radical a l'àmbit de l'educació d'adults universitària, recolzant un sentit de solidaritat i de be comú entre els acadèmics compromesos políticament que busquen treballar amb grups comunitaris marginals i moviments socials de la societat civil i on aquests mateixos viuen un aïllament cada vegada més precari, als marges de les institucions a les que pertanyen. Aquest article presenta una avaluació crítica del treball de la Xarxa fins ara, un anàlisis de com els seus principis fonamentals i les seues aspiracions han sigut desenvolupats a la pràctica, i una estimació d'allò que es pot aprendre de la seua curta però subversiva història.

Els professors universitaris i els investigadors poden triar la utilització del seu treball per a recolzar les lluites populars per a una millor democràcia, una major igualtat i justícia social – en un moment en que totes les demandes que es realitzen en aquest context tendeixen, cap a l'extinció del compromís institucional sobre l'acció social i política. Les universitats son, al mateix temps, llocs privilegiats i contradictoris on els acadèmics, tot i la pressió i de les obligacions que es troben, poden gaudir d'un alt grau d'autonomia relativa. Tal vegada siga possible trobar aquesta situació més freqüentment on pareix importar-li menys: a les àrees més marginals de les activitats acadèmiques, tal com els departaments universitaris d'educació d'adults i al llarg de tota la vida, on encara pot ser possible fer una distinció entre el treball particular pel que som pagats i el treball més ampli que triem portar a terme. Els acadèmics compromesos políticament poden triar utilitzar la seua autonomia relativa de diferents formes.

## La política de l’educació popular

El concepte ‘d’educació popular’, com es utilitzat aquí, és essencialment la resposta a la pregunta: ¿De quin costat estem? És el posicionament sense ambigüitats al costat d’uns interessos socials i dels moviments que es manifesten progressivament, en el sentit de que es tracta d’impugnar la desigualtat, l’exclusió i la discriminació i de ésser part de la lluita més ampla per la democràcia i la justícia social. Així com tota la terminologia de l’educació, l’educació popular està al centre d’una diversitat d’interpretacions que reflecteixen la varietat de les tradicions històriques i dels contextos culturals. Per lo tant, també és necessari deixar clar allò que s’entén aquí per educació popular.

La PEN és una xarxa informal i internacional de professors universitaris i investigadors que es reuneix cada dos anys en una conferència. L ‘afiliació a la xarxa és oberta i gratuïta per a tots els que es vulguen subscriure en termes generals la següent declaració d’intencions:

**Educació Popular**

Es subratlla el caràcter popular d’aquesta educació, diferent d’un sentit merament populista; popular perquè:

- S’enrola als interessos reals i en les lluites de la gent
- és obertament una crítica política al estatus quo
- es comprometeix cap a un progressiu canvi polític i social

L’educació popular està basat en un anàlisis clar de la natura de la desigualtat, l’explotació i l’opressió, i està fonamentada per un propòsit polític igualment clar. Aquest no te res a vore amb l’ajuda allò ‘desfavoridor’ o la gestió de la pobresa; te molt a vore amb la lluita per a un ordre social més igualitari i just.

El procés de l’educació popular segueix aquestes característiques generals:

- el seu currículum emergeix des de les experiències i els materials concrets de les persones que composen les comunitats en resistència i lluita
- la seua pedagogia és col·lectiva, enfocada primàriament al grup, es distingeix de l’enfocament l’aprenentatge i desenvolupament individual
- busca, en la mesura de lo possible, construir un enllaç directe entre l’educació i l’acció social.

 Licencia Creative Commons Reconocimiento-No comercial-Compartir igual

## Enllaçant lo local amb lo global

Encara que el concepte ‘d’educació popular’ ha sigut associat amb aplicacions relativament recents a América Llatina, aquest te fortes ressonàncies amb moltes tradicions de l’educació d’adults radical. L’educació popular intenta connectar allò local i allò global. En cada context procedeix des d’allò específic, formes d’educació i acció properes, però amplia aquestes accions de forma deliberada per a promoure una solidaritat internacional, incloent aquestes lluites locals en un front internacional de lluita per a la justícia i la pau.

## El propòsit de la Popular Education Network

A curt termini, el propòsit de la xarxa és de:

- reunir als professors universitaris i als investigadors que tinguen un interès i un compromís amb l’educació popular
- forjar enllaços actius i de solidaritat a nivells nacionals i internacionals

A llarg termini, la xarxa busca:

- catalitzar l’acció enllaçant activistes locals, treballadors i acadèmics compromesos políticament
- produir i proveir recursos educatius per a i per una acció social i política
- reafirmar i re-vigoritzar el paper de l’educació d’adults com a part integrant dels moviments socials.

És necessari emfatitzar el fet de que aquesta declaració vol ser política i partidista sense concessions. Els fonaments teòrics implícits es situen al materialisme polític econòmic. Aquest, segons el nostre punt de vista, requereix un anàlisis essencialment modern del capitalisme tardà que incloga les majors divisions socials del poder en classes, gèneres i ‘ *formacions racials’*. En aquest sentit, l’educació popular busca prendre partit i solidaritzar amb particulars identitats de col·lectius i interessos – i situar-se en contra d’altres. Al treball educatiu pràctic podria revelar-se necessari harmonitzar un rigor modernista amb una sensibilitat postmoderna – mostrant com, per exemple, les identitats culturals estan relacionades amb la posició estructural – però, allò que és sempre necessari mantenir és que l’educació popular és essencial i fonamentalment un projecte polític. Respecte a això, el perill del tecnicisme – la reducció del propòsit al procés – és precisament allò que buida l’educació popular dels seus continguts polítics. Aquest és el motivo de per què és

essencial que la pràctica pedagògica en l'educació popular siga sistemàticament teoritzada, i que la seua teoria siga justificada ideològicament.

L'educació, entesa com un procés dialèctic, està constituïda per interessos i intencions contradictòries. D'aquesta manera, en termes de Paulo Freire, conté simultàniament un potencial 'alliberador' i ' domesticador ', de transformació i de reproducció. Una posició neutral és, per això, impossible. És cert, per suposat, que cap educació és mai neutral en el sentit de que sempre reflexa uns valors particulars i serveix a uns interessos particulars. Lo distintiu de l'educació popular, és l'explicitació del seu propòsit polític i el compromís ideològic subjacent. Pel que és necessari efectuar unes eleccions crucials en la resposta a la pregunta ¿De quin costat estem? Trobar espais per als propòsits socials de l'educació d'adults és cada volta més difícil per a individus aïllats a les seues institucions. Aquesta acció necessita un compromís explícit per a treballar políticament i estratègicament en contra d'eixes forces que influencien el nostre treball.

## Treballar dialècticament

Si s'entén l'educació com a procés dialèctic, és necessari reconèixer com el compromís polític dels educadors es posiciona dialècticament dins i en contra' d'aquest. Aquest és, potser cada vegada més i particularment, hui dia el cas de les universitats. Una de les conseqüències de les tendències que hem descrit és que simplement no circulen suficients arguments intel·lectuals i polítics en l'àmbit acadèmic – per lo menys el tipus d'arguments que poden marcar la diferència a la vida de la majoria de les persones. Per lo tant, la tasca més urgent i distintiva dels educadors populars als àmbits acadèmics és la de desenvolupar nous arguments i re-vigoritzar els vells – per exemple, arguments relatius a pensaments passats de moda com la igualtat i la justícia. Per a reunir individus relativament aïllats a l'àmbit acadèmic, la PEN proporciona un conjunt d'arguments contra el discurs dominant a l'àmbit acadèmic.

El posicionament contradictori dels professors universitaris i dels investigadors pot ser aprofitat per a polítiques d'educació popular a través de diferents modalitats de compromís social i polític. Els acadèmics compromesos políticament poden ajudar a mostrar com diferents tipologies d'acció produeixen diferents efectes i conseqüències, esclarint d'aquesta manera les bases per a prendre eleccions estratègiques. Potser una de les contribucions més importants de l'àmbit acadèmic siga en el desenvolupament d'un anàlisis teòric per a clarificar, informar i sintetitzar l'acció popular – tornant-se visibles al mateix temps algunes contradiccions i

conflictes d'interessos crucials que habiten el nucli de molt de treball acadèmic. En relació a això, la història i la consciència històrica és important. L'educació popular es enforteix mitjançant la investigació que tracta de profunditzar en les històries silenciades, reprimides o discontinues del radicalisme i de re-connectar aquestes històries amb les lluites actuals. És també un recordatori sobre com certes formes d'educació i d'aprenentatge d'adults han sigut sempre una part integrant dels moviments socials progressistes. En aquest sentit, la PEN és un recordatori ja que els acadèmics compromesos políticament necessiten vore el seu treball en una perspectiva històrica – i veient-se a sí mateixos com una entitat que actuï en l'interior dels processos històrics.

A l'educació popular, allò que te en compte com a coneixement i comprensió es construeix activament als encontres creatius entre la habilitat del mestre i la habilitat de l'aprenent, cada paper atorgant una forma particular d'autoritat. Això, segurament, és allò que Marx entenia quan deia, 'L'educador te que ésser ell mateix educant'. La pedagogia és una qüestió de principis i propòsits més que de mera tècnica. Per tant, els mètodes d'ensenyament i aprenentatge deuen ser desenvolupats i implementats de manera que permetan al mestre aprendre i a l'alumne ensenyar. La idea d'una pedagogia que genera aquest coneixement dialògic és alliberadora en dos sentits; primer, perquè reclama que el coneixement en si pot ser emancipador i allò que compta com coneixement és contestable; segon, perquè suggereix com camins alternatius, i a voltes subversius, de coneixement i d'acció poden ser alliberadores mitjançant l'ensenyament i altres formes de treballs educatives.

Una de les preguntes crucials que sorgeixen és la distinció epistemològica i la relació entre el coneixement formalitzat i codificat de l'àmbit acadèmic i les altres formes de coneixement i de producció de coneixement – per exemple, el coneixement present als llenguatges i a les tradicions indígenes, el coneixement que deriva de l'experiència, i el 'coneixement des de baix' dels pobles oprimits, explotats i marginats. Es podria argumentar que un procés democràtic verdaderament deliberatiu deuria de basar-se en un diàleg de tals sabers – una cosa que és profundament subversiva per a la tradicional assumpció de l'àmbit acadèmic de la seua auto-legitimació a la definició d'allò que és considera digne de saber.

L'educació popular, com ací es presentada, arriba a una millor comprensió entenent-la com a tipus distintiu de compromís polític i amb l'actitud mental que l'acompanya. En conseqüència, no es troba tancada en llocs educatius particulars.

Aixina com els rols de l'Estat van canviant, nous espais d'educació popular s'obren a la re-configurada relació entre el Estat, el mercat i la societat civil. Això presenta una oportunitat per a moure's entre els espais creats per les contradiccions i els inesperats resultats de la política. Sovint l'educació popular opera en aquests secrets entre les intencions i els resultats de la política. Existeixen la necessitat i el potencial per a crear oportunitats i espais per a l'educació popular en tots els aspectes del treball acadèmic: ensenyament, investigació i consultoria. Una manera en que la PEN ha tractat de trencar l'aïllament i ampliar els objectius de la xarxa ha sigut mitjançant l'organització de conferències internacionals, fet que ajuda a assegurar que la realitat virtual dels correus electrònics es transforme en la realitat dels encontres en carn i os i de les discussions. És en la creació d'aquests espais, on les coses ocorren, quan persones d'idees afins troben que la PEN ha servit com espai distintiu en el recolzament a l'educació popular dins i fora del mon acadèmic.

## La PEN en acció

Una característica distintiva de totes les conferències de la PEN son els baixos costos dels actes, amb subsidis als estudiants, que simplement tenen com objectiu cobrir les despeses en lloc de generar ingressos. Una de les maneres en que s'ha aconseguit això, ha sigut eliminant tota la parafernàlia usual de les conferències: bosses, bolígrafs, llibres i CDs, de forma que les despeses de l'acte serveix només per a pagar les necessitats bàsiques de l'encontre i del menjar. A més, els organitzadors locals han fet tot el possible per a obtenir una ajuda institucional. Aquesta pràctica de mantindré baixes les quotes de participació a les conferències s'ha tornat ella mateixa una activitat subversiva en un context on, cada vegada més, s'espera que les conferències siguin a gran escala i que empreses amb ànim de lucre tinguin objectius financers que complir. Un fet notable és que la PEN mai haja comptat amb un pressupost al llarg dels 15 anys de la seua existència.

Altre aspecte característic de les conferències, és que no hi ha actes de les mateixes ni es requereixen articles acadèmics. Aquestes ajudes per a mantenir les despeses baixes treballen també a nivell pedagògic, ja que serveixen per a la creació d'un espai més flexible i dialògic; els participants estan convidats a obrir les discussions, presentar els resultats d'investigacions o pràctiques, reflexionar sobre la seua experiència en un tema particular i treballar en eixe mode més obert en lloc de presentar i defensar un argument acadèmic en un text. No s'impedeix aquesta última forma de participació, però no és la usual – encara que alguns participants tenen que presentar un article per a justificar la seua participació a les institucions

a les que pertanyen. Per altra banda, estimular als participants per a que s'involucren a l'activitat social, que mengen i beguin junts, ajuda a trencar les barreres i facilitar el debat estimulant i amable. L'espai colateral i no programat d'una conferència és tan important per als participants, com allò que ocorre dins del programa de la conferència. En termes més conceptuals és probablement apropiat pensar l'organització d'una conferència com a aspecte de, traint un terme de Raymond Williams (1977), 'l'estructura del sentiment' que es crea. La cultura de les conferències també s'ha vist afavorida per la natura compartida del compromís amb l'educació popular. Els participants disposen d'una història de la PEN i una definició de l'educació popular, que no pretén ser l'única manera de pensar en allò com una pràctica educativa i política. Però te que ajudar a emmarcar el propòsit de les conferències i en general reuneix a participants ideològicament afins, encara que, a voltes, alguns no subscriguin la definició de la PEN sobre l'educació popular. L'objectiu de proporcionar una definició també busca evitar mirar-se el melic acadèmic, aixina que, en lloc d'analitzar lo que volem dir amb l'educació popular, es pot gastar més energia sobre allò que podem fer en el seu nom.

El treball de manteniment de la PEN i l'organització de les conferències es concentra als espais que podem crear entre altres compromisos. Es veritat, evidentment, que els objectius de la xarxa puguin a vegades diferir d'aquells d'altres persones que puguin voler utilitzar-la. Participar amb una presentació en una conferència internacional pot, de totes formes, ser bo per al teu CV, i la participació en tales reunions poden requerir molt poc compromís per part de la gent, quan tornen a les seues pròpies institucions. Però, la xarxa deu representar una oportunitat per a buscar una interpretació explícitament polititzada i internacionalitzada de l'educació per a la ciutadania. Reunir a individus aïllats i a grups que es troben al mon acadèmic augmenta les possibilitats de recolzar-los en les iniciatives que son cada vegada més en *contra* del discurs acadèmic dominant.

Una ressenya de les conferències fins a la data afegeix una certa profunditat al caràcter distintiu d'aquests actes.

## Primera conferència: Edimburg – Comprometre el mon acadèmic

La primera conferència de la PEN va celebrar-se a Edimburg en juny del 2000 i seguida per 46 persones de 12 països distints. Va basar-se explícitament en els acords originals i polítics de l'educació popular, identificats l'any anterior en la seua fundació a Barcelona, (vegeu la declaració d'intencions més amunt).

La conferència va consistir en una benvinguda per part del nucli central de la PEN, a l'article fonamental sobre aprenentatge investigatiu als moviments socials', tallers organitzats al voltant de quatre temes: conceptualitzant i teoritzant l'educació popular; educació popular: perspectives històriques i contextuals; educació popular i experiència personal/biogràfica; educació popular: compromís a les pràctiques educatives; un 'ceilidh' (vigorós cant i ball popular), un taller final i una sessió plenària per a portar la xarxa endavant.

Els tallers van presentar i van traçar una ampla gama de perspectives radicals, des del moviment de dones i de persones amb discapacitat, amb les contribucions globals de Brasil i Sudàfrica, així com moltes parts d'Europa i compromeses amb temes clau des de la ciutadania i l'educació sindical a la 'sistematització' i a la praxis. Des del debat, a vegades vigorós, que va tindre lloc durant la conferència, es va fer evident que, tot i el propòsit social i polític explícit identificat per la conferència, no hi havia encara una reunió suficientment ampla de ments o agendes. Com dos participants d'Àfrica del Sud van senyalar:

Estàvem desconcertats per la gran varietat de concepcions de l'educació popular que sorgiren… Hi havia visions 'd'educació ciutadana' que pareixien considerar com totalment sense problemes el potencial d'aquesta tasca per a incorporar 'grups marginats' a la cosmovisió hegemònica del capitalisme, i per tant per a neutralitzar la seua possible oposició al statu quo. Després hi havia participants que interpretaven el seu compromís amb l'educació popular exclusivament com investigació – sense cap aparent component d'acció social al seu treball

**(Von Kotze and Cooper, 2001, p. 22).**

El que va acordar-se al final de la conferència va ser una afirmació constant dels principis fundadors de la xarxa, però vinculats a un major nombre de praxis, així com "més històries, més preguntes i més temps per a treballar en pro de les decisions morals en relació a cóm deguem actuar en resposta a la impugnació d'allò que pareix a voltes un control hegemònic aclaparador"(Ibid, 2001, p. 23). De forma més concreta, va haver un compromís per a l'organització de noves conferències, per a la participació de més persones amb idees afins i per al desenvolupament d'un llibre basat en els temes de la conferència (ver Crowther *et al*, 2005).

## Segona conferència: Barcelona – dins i en contra del mon acadèmic

La segona conferència de la PEN va ser realitzada en setembre de 2002 a Barcelona i participaren 49 persones de 12 països. Una vegada més el més ampli grup de participants provenia d'Europa però amb amplies presències des de Canadà, EEUU, Mèxic i Àfrica del Sud. Va ser una conferència amb una estructura més formal, que probablement reflectia dos factors: va haver una sèrie de reunions prèvies de planificació / preparació per part del grup bàsic i havia sigut identificada la necessitat d'un formato acadèmic més convencional (en gran mesura per a que els participants pogueren accedir al finançament universitari). Aixina que, els *abstracts* van ser publicats amb anticipació, els documents es van emparellar i els informes nacionals/regionals, les discussions i taules redones van ser programats i s'organitzà alguna traducció informal (anglès-espanyol, espanyol-anglès).

Els temes dels seminaris van ser molt diversos, incloent diferents estudis de casos internacionals de treball amb els moviments socials; llenguatge, cultura i poesia a l'educació popular; una varietat de perspectives històriques i metodològiques a l'educació popular; el paper de la investigació a l'educació popular i una exploració dels programes de les 'universitats populars'. Les discussions i les taules redones tractaren temes amplis implicant ideologia, feminisme, investigació, globalització i migració en relació amb l'educació popular. La conferència va terminar amb una sèrie de grups de discussió seleccionats pels participants mateixos on un tema recurrent va ser el dilema de treballar dins i contra l'Estat (i la universitat) i les tensions entre la investigació d'un específic estudi de casos i l'enfocament en qüestions amples (macros), on ambdues potser que reflecteixin el problema existencial dels educadors universitaris que treballen als marges de les seues institucions. A més d'aquest acostament sistemàtic, el grup central es va reunir al final de la conferència i va publicar algunes notes finals. Aquestes incloïen una confirmació dels valors de la PEN des d'un punt de partida explícitament internacionalista, una visió general de la relació entre la teoria i la pràctica i els modes de treball i una certa reacció cap a les modalitats de realització de la conferència, en particular una petició per a que haja més espais (no programats) per a la discussió i el diàleg.

A la seua ressenya de la conferència, Jonathon Grossman, un sociòleg de la Universitat de Cape Town a Sudàfrica, reflexiona sobre les continues tensions entre els participants de la conferència:

Una conferència com aquesta pareix… presentar un refugi segur on prendre alguns riscos. Podria fàcilment convertir-se principalment en una zona de confort en la que convergim, com refugiats dels entorns, sovint hostils, de les universitats que no son progressistes.

**(Grossman, 2002, p.1)**

La visió que Grossman ens planteja és que, com educadors universitaris, no hem de jugar només al joc acadèmic, sinó a un joc que sone més radical:

Una cosa és decidir de què costat estem – aixina com la missió general de la PEN deixa clar. I existeix altra que consisteix en traslladar aquesta a la lluita contra els que estan a l'altre costat.

**(Ibid, 2002, p.2).**

Ell ens va buscar com acadèmics per a mostrar amb més sinceritat l'exploració dels nostres dilemes, per exemple:

[T] enim que recordar-nos a nosaltres mateixos que estem en les institucions que son part del problema… El desafiament és precisament tornar enrere cap al nucli de nostres rutines i zones de confort, on la integritat serà més desafiades i compromeses, i alterar les coses

**(Ibid, 2002, p.3).**

## Tercera conferència: Braga – desenvolupant praxis

La tercera conferència de la PEN va tindre lloc en Braga, Portugal, en desembre de 2004. Participaren persones de 8 països, altra vegada més europeus, junts amb companys d'Austràlia, Canadà i Sudàfrica. El programa va tornar del format acadèmic de Barcelona a un acostament més informal, fet que va ser facilitat pel xicotet nombre de persones implicades i els creixents vincles entre un nucli dur de participants sempre presents i cada vegada més familiaritzats amb la resta de contexts de treball, idees i experiències.

El programa de la conferència va incloure una benvinguda per part del nucli central de la PEN, un article fonamental sobre educació popular i ciutadania, seminaris temàtics sobre ‘universitats i educació popular’ i ‘arts, cultura i educació popular’, una taula redona sobre veus globals i eleccions locals’ que incloïa persones de Portugal, Sudàfrica, Austràlia i Escòcia; una sèrie de tallers sobre diferents acostaments ideològics, metodològics, culturals i lingüístics a l’educació popular i al final una sessió plenària de reflexions i projectes.

Els temes i problemes estudiats en aquesta conferència van ser similars en molts aspectes als de les conferències anteriors – en paraules de Jonathon Grossman no va hi haver “cap avanç epistemològic” – i, curiosament, tot el tema de a i contra l’Estat’ va ser assajat mitjançant les contribucions, la visita a dues ‘associacions populars’ portugueses i les respostes de molts assistents al congrés cap al seu treball (molt recolzat per estat/UE).

Però, en general, el debat va ser més de camaraderia (potser més ‘confortable’ en termes de Grossman). Això pot haver passat per dues raons principals. Primera, els participants semblaven més assetjats – la reelecció de Bush acabava de produir-se i la solidaritat semblava ser un be escàs. Però al final allò important va ser l’esforç particular fet per a permetre la creació d’espais per a un diàleg i una interacció relativament no estructurades, això gràcies a certes mesures: el feed-back sobre la conferència de Barcelona, la natural hospitalitat dels amfitrions portuguesos i la mida limitada de la conferència. Aixina, qüestions i problemes fonamentals van ser mastegats llargament a xicotets grups, als tallers i a les sessions plenàries, mentre que els participants del Norte aprengueren a descobrir el plaer del ‘menjar lent’ com una resposta política al capitalisme global.

En sintonia amb aquest estat d’ànim, no va ser encarregat cap informe escrit sobre la conferència. En el seu lloc va hi haver una extensa sessió plenària final on parlaren gairebé tots els participants. Temes recurrents van ser l’educació popular sota setge i la necessitat de ‘recarregar les bateries’, la importància d’ubicar el nostre treball a un anàlisis històric de l’educació i el canvi social radical, la necessitat de construir llaços de solidaritat en aquestes conferències en particular, ampliar la xarxa, construir aliances estratègiques internacionals sobre els propòsits comuns i establir vincles amb els moviments populars fora de les universitats.

## Quarta conferència: Maynooth – reafirmant allò local en allò

## global

La quarta conferència es va celebrar a Irlanda, a l'abril de 2007, i va ser acollida pel Departament d'Educació d'Adults i Comunitària al Campus de Maynooth de la Universitat Nacional d'Irlanda. Participaren en total 48 persones d'Irlanda, Regne Unit, Canadà, Portugal, Espanya, Sudàfrica i Suècia.

El programa de la conferència incloïa una sèrie d'interaccions i conversacions, seminaris a sessions plenàries, taules redones, tallers, 'mercat' d'experiències i històries, aixina com oportunitats per a la convivència. Ja que l'espectre dels temes individuals discutits és inevitablement ample, és igualment inevitable que alguns semblen dominar en diferents punts del temps i a diferents contexts. El context irlandès (a aquell moment) va ser testimoni d'una economia en expansió però, darrere dels projectes i dels plans del govern, existien notables augments en la desigualtat i el silenciament de les veus de la comunitat que demanaven un canvi. Reafirmar allò local als processos mundials més amplis és, en eixes circumstàncies, una tasca educativa important, sobretot en termes d'abordar la creixent diversitat ètnica i la necessitat de desenvolupar la solidaritat tant a nivell local com a través de campanyes mundials. En tales contextos, el llenguatge de les preocupacions locals està obert a la manipulació i a la despolitització de l'Estat, mitjançant plans patrocinats, i la tasca dels educadors populars és mantenir oberta l'opció d'un canvi radical.

Peter Taylor, a una ressenya de la conferència, va senyalar que

[U]na visió recurrent, a mesura que avançàvem cap a la sessió final de la conferència, va ser que teníem que desenvolupar un optimisme saludable per al futur, però també hi ha que continuar per a ser tan incòmodes com siga possible – per a desafiar allò gris, el conformisme i la manipulació.

**(2008, p.7).**

## Quinta conferència: Sevilla – Crisi i Resistència

La quinta conferència va ser planificada per a Edimburg a 2010 però va ser cancel·lada pels problemes de viatge sorgits arrel de les erupcions volcàniques a Islàndia. Al seu lloc, va ser re-programada per a ser realitzada a Sevilla a setembre

de 2011 i va ser acollida per l'Institut Paulo Freire d'Espanya en col·laboració amb la Universitat de Sevilla. Participaren 58 persones provinents d'Espanya, Portugal, Regne Unit, Irlanda, Canadà, Austràlia, Bèlgica, Sudàfrica i EEUU.

El tema de la crisi i la resistència a un neoliberalisme que mina el paper i el propòsit de les universitats, denigra a les institucions públiques, reverteix la provisió de benestar i disminueix la vida de les persones en les comunitats, va ser fonamental per als temes de la conferència. El programa comprenia una barreja de sessions plenàries, tallers, estudi de casos, projeccions de pel·lícules, encontres informals i un fort sentit de camaraderia cimentada a través de dificultats comuns compartides pels participants i la natura de camaraderia de la conferència. El programa incloïa aportacions, en sessió plenària, dels activistes locals als treballs de base a Andalusia, la posada en comú d'experiències a l'àmbit acadèmic per part de varis participants, l'anàlisi del profund impacte del neoliberalisme a les universitats – en particular a Portugal i Irlanda – educació popular i ensenyament, aprenentatge als moviments socials incloent treball educacional en grups de recolzament a àmbits de HIV i de SIDA, l'impacte de la internacionalització i de la globalització en l'educació superior, entre altres coses.

La barreja entre estructuració i informalitat al programa va servir per a reforçar la cultura d'obertura, experimentació i recolzament que els participants valoren. Potser que alguns dels feed-backs, no sol·licitats, dels participants donen una millor idea del valor que va mantenir l'encontre. Presentem només alguns dels molts comentaris dirigits als organitzadors després de l'acte:

"… Gràcies a tots els que van fer d'això una experiència estimulant i agradable, sostenidora i alentidora, per no dir inspiradora…"

".. s'ha tractat d'una gran conferència que no oblidaré…"

"Després de dos dies de tornada al treball, ja estic començant a sentir com si va ocórrer en altre mon (com supose que en certa manera va ocórrer), però estic ple de molt bons records de compromís, les històries inspiradores de la resistència, algunes grans discussions…"

"va ser una experiència agradable i càlida, especialment com assistent a la PEN per primera vegada, aixina com estimulant i interessant…"

 Licencia Creative Commons Reconocimiento-No comercial-Compartir igual

“Gràcies per la continuació de les tradicions de la PEN de tornar a connectar amb vells amics i la introducció d’altres nous en un espai molt positiu per a la resistència.”

“¡Va ser un encontre memorable i inspirador! Em vaig sentir honrat d’estar-hi i em va agradar molt l’ambient genuí de la conferència”.

“Vaig tornar cansat (del viatge) i revitalitzat (de les converses) fet que és una barreja meravellosa.”

## Conclusió

Els acadèmics, com altres educadors, necessiten reconèixer que l’educació és una condició necessària i no suficient pel canvi social, econòmic i polític. Però, l’educació pot tenir un paper essencial que exercir – al menys en la provisió de recursos teòrics i pràctics per al canvi. És en aquest sentit que el compromís amb la praxis deu seguir siguent el nucli de la relació entre l’educació popular i el mon acadèmic. El compromís del mon acadèmic amb l’educació popular serà sempre una lluita que deurà estar situada en totes les coses que s’espera que els acadèmics facen. Per a explotar l’autonomia acadèmica de forma significativa, és necessari involucrar dialècticament les oportunitats i les limitacions del mon acadèmic. Sempre hi ha nous espais per a obrir noves connexions per fer. Aquest procés és molt més creatiu i agradable en companyia d’altres, la qual cosa és una de les raons per a l’existència de la *Popular Education Network*.

---

## Bibliografia

Crowther, J., Galloway, V. and Martin, I. (2005). *Popular Education : Engaging the Academy*. Leicester: NIACE.

Grossman, J. (2002). PEN Conference 2002: comfort for refugees, or a collective opportunity to renew some self- directed challenges? A personal view. *Concept* ,12 (2), 1-3.

Martin, I., Crowther, J., Galloway, V., Johnston, R. and Merrill, B. (1999). A Meeting of Minds. *Adults Learning*, May 1999, pp 9-12.

Taylor, P. (2008). Different paths to home: a review of the 4th International Popular Education Conference. *Concept* ,11(2), 7-8.

von Kotze A. and Cooper L. (2001). Popular Education Network Conference : Engaging the Academy. *Concept* ,11(1), 22-23.

Williams, R. (1977). *Marxism and Literature*. Oxford : Oxford University Press.

---

## Notes

[1] Aquest article es basa, i actualitza, a la història de la PEN, que al seu origen va ser escrita per Crowther, J., Johnston, R. Martin, I and Merrill, B. a (2006) ‘ Defending the radical margins of university adult education ’ en Antikainen, A., Harinen, P and Alberto Torres, C (eds.) *In from the Margins*, Rotterdam: Sense Publishers, pp 53-64.

 Licencia Creative Commons Reconocimiento-No comercial-Compartir igual